

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність С2 Політологія
Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 02 від 26 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Монолатій І. С.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Академічна доброчесність
Викладач (-і)	Ломака Іванна Іванівна
Контактний телефон викладача	+380975421630
Е-mail викладача	ivanna.lomaka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Силабус навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є фундаментальні цінності академічної доброчесності, академічна культура, етичні і правові норми, види порушень, внутрішні нормативні документи та інструменти запобігання проявам академічної нечесності в університеті; основи академічного письма, усне і писемне наукове мовлення, особливості наукового тексту, організація роботи та правила оформлення. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти першого рівня передбачає вивчення дисципліни «Академічна доброчесність» за денною формою навчання в обсязі 90 годин, в тому числі: 12 годин лекцій, 18 години семінарських занять і 60 години самостійної роботи. Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру; результатом засвоєння матеріалу є складання здобувачами вищої освіти першого рівня заліку. <i>Лекційні заняття</i> системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам освіти усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання. Вивчення курсу «Академічна доброчесність» передбачає засвоєння теоретичного матеріалу та формування практичних навичок. Вивчаються суть академічної доброчесності, законодавство України щодо академічної доброчесності, етичний кодекс ученого в університетах Європи та Кодекс академічної доброчесності ПНУ імені Василя Стефаника, засади академічного письма, авторське право, правила використання об'єктів інтелектуальної власності, явище плагіату у масовій культурі та його різновиди, основи академічного письма, явища видавничої недоброчесності та маніпуляцій з наукометричними показниками, псевдонауки. Проведення <i>практичних та семінарських занять</i> має на меті надати здобувачам вищої освіти першого рівня навички практичного застосовування набутих під час лекцій теоретичних знань при вирішенні складних завдань пов'язаних з академічною доброчесністю, з якими стикаються учасники освітньо- наукового процесу. <i>Самостійна робота</i> здобувачів освіти є невід'ємною складовою частиною навчального процесу. Основна мета самостійної роботи – засвоєння навчального матеріалу, передбаченого програмою курсу і не охопленого іншими видами занять – лекційними,	

семінарськими тощо. Самостійна робота здобувачів освіти сприяє розвитку у них критичного мислення та формування навичок цілеспрямованої самостійної роботи з літературними джерелами, нормативними документами, інформацією в цілому та вміння на їх основі аналізувати та вирішувати проблемні питання і робити власні висновки та обґрунтування як теоретичного, так і практичного характеру.

Опанувавши курс, здобувачі вищої освіти мають вміти використовувати теоретичні знання з дисципліни у практичній діяльності; розуміти і знати основні положення чинних нормативно-правових актів з питань академічної доброчесності; основоположні принципи сучасної освітньої й наукової (творчої) діяльності; основні поняття і фундаментальні цінності академічної доброчесності, наслідки її впливу на академічну культуру та якість освіти; порядок здійснення наукового та освітнього процесів в університеті, канали наукової комунікації; прояви академічної недоброчесності; методи інформаційного пошуку джерел для навчання, наукової (творчої) діяльності; заходи щодо запобігання академічному плагіату в університеті.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» є ознайомлення здобувачів освіти з принципами та правилами дотримання політики академічної доброчесності на прикладі вітчизняного й міжнародного досвіду; формування професійних компетентностей необхідних для засвоєння принципів академічної культури та етики наукового пошуку; формування ціннісних орієнтирів академічної доброчесності, закладання основ академічного письма, формування практичних навичок усної і писемної мови; забезпечення їх необхідними знаннями та інструментами, оволодіння та оперування якими є необхідними для повноцінного функціонування в освітній і науковій спільноті, а також на ринку праці у майбутньому.

Основними цілями вивчення дисципліни є формування розвинути та удосконалити теоретичні знання і практичні навички, необхідні для коректної з позицій академічної доброчесності та наукової етики поведінки суб'єктів та об'єктів освітнього процесу, включаючи написання, оформлення, оприлюднення та просування в академічному середовищі наукових праць. сформувати у студентів загальні (базові) компетентності у контексті реалізації завдань запровадження і дотримання етичних принципів та визначених чинним законодавством правил академічної доброчесності в процесах навчання та провадження наукової (творчої) діяльності для забезпечення якості освіти, довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності:

ЗК1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність бути критичним і самокритичним..

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

СК2. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН1. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН3. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

РН6. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

РН7. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

5. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	052 Політологія	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1 Академічна доброчесність: поняття та правові засади.	2		5
Тема 2 Суть, базові норми та принципи наукової етики	2		5
Тема 3 Інтелектуальна власність та її порушення. Шляхи формування академічної культури.	2		5
Тема 4 Авторське право та плагіат. Поняття плагіату і його види. Порушення академічної доброчесності	2		5
Тема 5 Мистецтво академічного письма з позицій академічної доброчесності Текстові запозичення, оформлення посилань і цитувань в освітніх та наукових роботах.	2		5
Тема 6 Науковий та освітній процеси в університеті. Проблеми академічної чесності при дистанційному навчанні.	2		5
Тема 7 Академічна доброчесність і види її порушень.		2	5
Тема 8 Інструменти запобігання проявам академічної нечесності. Академічна відповідальність.		2	5
Тема 9 Система забезпечення академічної доброчесності в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.		2	5
Тема 10 Академічне письмо та способи викладу матеріалу.		4	5

Тема 11 Структура наукового тексту та культура його оформлення. Мовні особливості наукового тексту.		2	5
Тема 12 Інформаційний пошук. Програмні засоби та сервіси для забезпечення науково-дослідної роботи.		4	5
Контрольна робота		2	
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 10 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 10 балів (з них 5 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). 4) написання підсумкової роботи (тестування) – 50 балів. Загальна кількість – 100 балів.			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою. Для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	зарахован
	70 – 79	C	добре	зараховано
	60 – 69	D	задовільно	зараховано
	50 – 59	E	задовільно	зараховано
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним	не зараховано з обов'язковим

			вивченням дисципліни	повторним вивченням дисципліни
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 3 бали; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – 4 бали; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 3 бали; Загальна кількість – 10 балів.			
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 26 до 100 балів. 90 - 100 балів студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається. 80 – 89 балів за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів 70 -79 балів – за повну відповідь із наведенням двох прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями. 50 -69 балів – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність. 26 -49 балів – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.			
Умови допуску до підсумкового	Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установленний термін та отримав менше 30% за поточний			

контролю	контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі - тестова; Підсумковий тест складається з 50 завдань, виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів практичних навичок і вмінь. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшета чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системи дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах самоосвіти Prometheus, Ed Era, Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Література:

Нормативно-правові акти

- [Закон України “Про освіту”](#)
- [Закон України “Про фахову передвищу освіту”](#)
- [Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність”](#)
- [Закон України “Про авторське право і суміжні права”. Стаття 50 “Порушення авторського права і суміжних прав”.](#)
- [Рекомендації МОН щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах \(авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо\).](#)
- [Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності](#)
- [Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Укладено підкомісією 303 “Академічна доброчесність” Науково-методичної комісії 15 з організаційно-методичного забезпечення якості вищої освіти Науково-методичної ради МОН у 2016 р.](#)
- Кодекс честі прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <http://surl.li/dhres>

Підручники, посібники, статті:

1. Дітковська Л.А., Буяшенко В.В., Оніщик Ю.В. Академічні студії: навчально-методичний посібник. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2019. – 36 с. https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Academ_studii_01_2020.pdf
2. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: практикум : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Шкіцька Ірина Юріївна. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 64 с. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/31709>
3. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / авт.- уклад.: А.Р. Вергун, Л.В. Савенкова, С.О. Чуканова; Українська бібліотечна асоціація. – Київ : УБА, 2016. – 36 с. https://ula.org.ua/images/uba_document/programs/academ_integrety/Academ_3_12_red3.pdf
4. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / За ред. О. Габовича, В. Кушнєцова, Н. Семенової. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. – 284 с. https://www.researchgate.net/profile/A-Gabovich/publication/303248519_Ukrainian_Basic_Science_and_European_Values_Scientific_monograph_Second_Edition/links/5739ef6a08ae9f741b2c952d/Ukrainian-Basic-Science-and-European-Values_Scientific-monograph-Second-Edition.pdf
5. Бахрушин В. Академічний плагіат і самоплагіат в науці та вищій освіті: Нормативна база і світовий досвід.

<http://education-ua.org/ua/articles/1128-akademichnij-plagiat-i-samoplaciat-v-nausti-ta-vishchij-osviti-normativna-baza-i-svitovij-dosvid>

6. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с
http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/monografii/Monografiya_young_scientist.pdf
7. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ; Таксон, 2016. – 234 с.
https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf
8. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.
9. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. – 61 с.
10. Bretag Tracey. Handbook of Academic Integrity. Springer Singapore, 2016. – 1097 p.
11. Навчальний посібник з курсу „Професійна етика вищої освіти” для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. – Харків: ХНМУ, 2015. – 77 с.
12. Рижко О.М. Плагіат як соціальнокомунікаційне явище: монографія / Олена Рижко; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Паливода А.В. [вид.], 2017. – 387 с.
13. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. – 61 с.
14. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». – Режим доступу:
http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf.
15. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/>
16. Ломака І. І., Липчук О. І. Формування принципів академічної доброчесності при підготовці студентів політологів. Формування принципів академічної доброчесності при підготовці студентів політологів. Матеріали науково – практичного семінару: «Академічна доброчесність: практичний досвід». Хмельницький, 2021.

Рекомендовані до опрацювання курси на платформах самоосвіти (або інші на вибір студента).

Prometheus

1. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2
2. Навчаємось вчитися: потужні розумові інструменти для опанування складних предметів <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/how-to-learn/>
3. Наукова комунікація в цифрову епоху. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/science-communication-digitalera/>
4. Освітні інструменти критичного мислення. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osvitni->

[instrumenty-krytychnoho-myslennya/](https://d-learn.pnu.edu.ua/instrumenty-krytychnoho-myslennya/)

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач

— Іванна ЛОМАКА